

اجرای مجازات چه مجرمانی و چگونه قابلیت تعلیق دارد؟

مطمئناً در دنیای پرتلاطم امروزی، یکی از موضوعاتی که می تواند جوامع بشری را از اختلافات شخصی و جمعی در امان بدارد، «آشنایی با حقوق متقابل افراد با یکدیگر و قانون» است که مهمترین اثر این آشنایی و آگاهی را می توان در پیشگیری از وقوع بسیاری از مشکلات حقوقی دانست؛ بنابراین، امروز تلاش داریم تا موضوع «تعلیق اجرای مجازات» را بررسی کنیم.

مطمئناً در دنیای پرتلاطم امروزی، یکی از موضوعاتی که می تواند جوامع بشری را از اختلافات شخصی و جمعی در امان بدارد، «آشنایی با حقوق متقابل افراد با یکدیگر و قانون» است که مهمترین اثر این آشنایی و آگاهی را می توان در پیشگیری از وقوع بسیاری از مشکلات حقوقی دانست؛ بنابراین، امروز تلاش داریم تا موضوع «تعلیق اجرای مجازات» را بررسی کنیم.

تعلیق مجازات یعنی اینکه مجازات مجرم به طور موقت و در مدت زمانی مشخص اجرا نشود. و هدف از چنین عملی فرصت دادن به متهم است تا حتی با وجود سوءپیشینه بتواند به حالت اولیه و عادی زندگی و اجتماع بازگردد.

حُسن دیگر تعلیق مجازات این است که مجرم در محیط مضار زندان قرار نگیرد؛ زیرا در اکثر موارد محرز شده است که نه تنها این مجازات نمی تواند در تأدیب و بهبود وضعیت فرد مفید باشد بلکه اغلب اثرات خطرناکی همراه دارد زیرا که مجرم در اثر ارتباط با محیط آلوده و زندان و تبهکاران حرفه ای صاحب تجارب مجرمانه می شود. به همین دلیل تعلیق مجازات فردی که محکومیت کیفری مؤثر داشته باشد و سابقاً هم زندان رفته باشد بی اثر خواهد بود. مدت تعلیق در قانون مجازات جدید ۱ تا ۵ سال است.

صدور قرار معلق نمودن اجرای مجازات به معنای برائت کامل از نتایج جرم نیست، بلکه مجرم تنها از جنبه و وجه عمومی مجازات رهایی می یابد و جنبه خصوصی مجازات فقط در صورت گذشت شاکی خصوصی زایل می شود وگرنه همچنان ادامه می یابد.

چنانچه محکومی که اجرای مجازاتش معلق شده برای اولین بار از دستورات دادگاه بدون عذر موجه تخلف کند، دادگاه یا به مدت تعلیق او یک تا دو سال اضافه می کند یا قرار تعلیق را لغو می کند.

منظور از دستورات دادگاه در قرار تعلیق مجازات چیست؟

الف. حضور به موقع در زمان و مکان تعیین شده توسط مقام قضایی یا مددکار اجتماعی ناظر؛

ب. ارائه اطلاعات و اسناد و مدارک تسهیل کننده نظارت بر اجرای تعهدات محکوم برای مددکار اجتماعی؛

پ. اعلام هرگونه تغییر شغل، اقامتگاه یا جابه جایی در مدت کمتر از پانزده روز و ارائه گزارشی از آن به مددکار اجتماعی؛

ت. کسب اجازه از مقام قضایی به منظور مسافرت به خارج از کشور.

انواع تعلیق مجازات

تعلیق مجازات دو قسم دارد:

تعلیق ساده

در این نوع از تعلیق مجرم در مدت مشخصی از زمان و بی هیچ قید و شرطی از مجازات جرم خود معاف می شود و چنانچه که در این مدت معین جرم جدیدی مرتکب نشود از تحمل مجازات کاملاً معاف می شود وگرنه باید مجازات مورد حکم اجرا شود.

تعليق مراقبتي

در تعليق مراقبتي مجازات، مجرم علاوه بر رعايت شرايط تعليق ساده، بايد الزاماتي را، در مدت معيني، از طرف دادگاه رعايت نمايد در صورت انجام دستورات دادگاه از مجازات معاف مي‌شود و در غير اين صورت مجازات مي‌شود.

شرايط تعليق اجرائي مجازات

تعليق مجازات

دادگاه صادر کننده مجازات مي‌تواند براي مجرم به منظور گرفتن تعليق اجرائي مجازات محدوديت‌هايي دارد و پس از احراز بعضي از شرايط شکلي يا ماهوي اختيار اجرائي تعليق مجازات را دارد.

شرايط ماهوي تعليق مجازات

الف. محکوميت مجازات؛ هاي تعزيري؛ اولين شرط تعليق مجازات در قانون مجازات اسلامي، تعزيري بودن محکوميت مجرم است. در مجازات حدي تعليق مجازات وجود ندارد زيرا حد پس از اثبات بايد اجرا شود. در جرايم تعزيري درجه سه تا هشت مي‌توان مجازات را معلق نمود.

ب. فقدان سابقه مجازات؛ محکوميت قطعي به مجازات ذيل:

محکوميت قطعي به حد؛

محکوميت قطعي به نقص يا قطع عضو؛

محکوميت قطعي به مجازات حبس به بيش از يكسال در جرائم عمدي؛

محکوميت قطعي به جزاي نقدي به بيشتر از دو ميليون ريال؛

سابقه مجازات؛ مجازات قطعي دوبار يا بيشتر به علت جرم مجازات؛ هاي عمدي با هر ميزان مجازات.

پ. استحقاق محکوم؛ بانوجه به سوابق و وضعيت اخلاقي محکوم آيا او آمادگي بهبود و تربيت و تهذيب نفس را دارد يا خير؟ و سپس با مد نظر قرار دادن اين موضوع ممکن است دادگاه اجرائي تمام يا بخشي از مجازات را مناسب نداند.

چه افرادي مي‌توانند تقاضاي تعليق مجازات کنند

۱. دادستان و قاضي اجرائي احکام؛ دادستان و قاضي اجرائي احکام پس از اجرائي يك سوم مجازات مي‌توانند تقاضاي تعليق اجرائي مجازات را از دادگاه صادر کننده مجازات مي‌توانند تقاضاي تعليق کنند. که البته امکان دارد دادگاه اين موضوع را نپذيرد. و همچنين تنها دادستان و قاضي اجرائي مجازات، مي‌توانند درخواست افزايش مدت تعليق يا لغو قرار تعليق را بدهند.

۲. محکوم؛ فرد محکوم نيز پس از تحمل اجرائي يك سوم مجازات، در صورت دارا بودن شرايط قانوني مي‌تواند از دادستان يا قاضي اجرائي احکام کيفري، براي مجازات خويش تقاضاي تعليق کند.

قرار تعليق مجازات چه زماني صادر مي‌شود؟

چنانچه قاضي دادگاه هنگام صدور حکم محکوميت، وضعيت را براي تعليق مجازات صلاح نداند، پس از گذشت يك سوم از مجازات مجرم با درخواست مجرم مي‌تواند قرار تعليق مجازات صادر کند.

پس با توجه به قانون جديد مجازات اسلامي، زمان صدور قرار تعليق اجرائي مجازات، حسب مورد هم مي‌تواند هنگام صدور حکم و هم پس از گذشت يك سوم از مجازات باشد.

مجرمي که حکم اجرائي مجازات وي به طور کلي معلق شود اگر در بازداشت باشد سريعاً آزاد مي‌شود.

قرار تعلیق اجرای مجازات توسط دادگاه صادر کننده^{۵۳}؛ حکم قطعی صادر می^{۵۴}؛ شود.

چه جرایمی غیر قابل تعلیق^{۵۵}؛ اند

اجرای مجازات در مورد موضوع جرایم ذیل و شروع به آنها قابل تعلیق نیستند:

جرایم علیه امنیت داخلی و خارجی کشور، خرابکاری در تأسیسات آب، برق، گاز، نفت و مخابرات؛
جرایم سازمان یافته، سرقت مسلحانه یا مقرون به آزار، آدم ربایی و اسید پاشی؛
قدرت نمایی و ایجاد مزاحمت با چاقو یا هر نوع اسلحه^{۵۶}؛ دیگر، جرایم علیه عفت عمومی، تشکیل یا
اداره^{۵۷}؛ مراکز فساد و فحشا؛
قاچاق عمده^{۵۸}؛ مواد مخدر یا روان گردان، مشروبات الکلی و سلاح و مهمات و قاچاق انسان؛
تعزیر بدل از قصاص نفس، معاونت در قتل عمد و مجاربه و افساد فی^{۵۹}؛ الارض؛
جرایم اقتصادی با موضوع جرم بیش از یکصد میلیون (۱۰۰۰۰۰۰۰۰) ریال.
درست است که جرایم حدی، قصاص و دیات در این ماده ذکر نشده است اما این موارد در مواد پیشین راجع به تعویق
مجازات پیش^{۶۰}؛ بینی شده بود.

لغو قرار تعلیق مجازات

طبق ماده^{۶۱}؛ ۵۴ قانون مجازات اسلامی: هرگاه محکوم از تاریخ صدور قرار تا پایان مدت تعلیق، مرتکب یکی از
جرایم عمدی موجب حد، قصاص، دبه یا تعزیر تا درجه هفت شود، پس از قطعیت حکم اخیر، دادگاه قرار تعلیق را لغو و
دستور اجرای حکم معلق را نیز صادر و مراتب را به دادگاه صادرکننده^{۶۲}؛ قرار تعلیق اعلام می^{۶۳}؛ کند. دادگاه به
هنگام صدور قرار تعلیق به طور صریح به محکوم اعلام می^{۶۴}؛ کند که اگر در مدت تعلیق مرتکب یکی از جرایم فوق
شود، علاوه بر مجازات جرم اخیر، مجازات معلق نیز درباره^{۶۵}؛ وی اجرا می^{۶۶}؛ شود.

افزون بر موارد ذکر شده در ماده^{۶۷}؛ ۵۴ فوق قرار تعلیق اجرای مجازات در موارد زیر نیز لغو می^{۶۸}؛ شود:

سابقه^{۶۹}؛ محکومیت کیفری مؤثر؛

شخص دارای محکومیت^{۷۰}؛ های قطعی شده^{۷۱}؛ دیگری هم بوده که مورد تعلیق مجازات قرار گرفته و دادگاه
بدون توجه به آن قرار اجرای مجازات را باز هم ملغی کرده باشد.